

חינוך מתוך אמונה

השבוע חווינו כולנו תדהמה וזעזוע בעקבות פרסום העניין של הרב מרדכי אילון. התמונה בוודאי אינה ברורה לנו במלואה וככל הנראה גם לא תתברר לחלוטין. עם זאת, כאנשי חינוך, אני סבור שעלינו ללמוד וגם לומר בצורה ברורה כמה דברים אפילו בשלב ראשוני זה. הדברים שלהלן נוגעים בתמצית בחלק מהנקודות העולות מפרשה כאובה זו, ומנסות להצביע על כיוונים חינוכיים אליהם עלינו לכוון את עצמנו ואת תלמידנו.

אמון ואמונה

כמחנכים המקרה מעורר בעיה קשה. מצד אחד, עלינו להסביר לתלמידים כי גם הגדולים שבאנשים יכולים ליפול לחטאים ועבירות, עד כדי כך שאמרו חז"ל "כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו". מן הצד השני, כפי שעסקנו בהרחבה במהלך השנה, אנחנו רוצים לבסס אצל הילדים עולם פנימי של אמון, שחלק מרכזי בו הוא אמון במורים, במחנכים וברבנים. מקרה כזה ודאי שיש כדי ליצור זעזוע באופן בו אנו תופסים את מושג האמונה.

כמגמה כללית, עלינו לחזק את נקודת האמונה האיתנה, האמונה בקדוש ברוך הוא. אנחנו בקטנותנו, לא תמיד מבינים את גודלה של ההנהגה ה' וכיצד הדברים מובילים לטובה, אך אנחנו יודעים ומאמינים שכך הם הדברים ומוטלת עלינו השליחות והאחריות לפעול כמיטב יכולתנו בתוך המציאות המורכבת הזו. כאשר אנו רואים מעשה רע, אסור לנו להסכים לו. אנחנו צריכים לגלות אומץ לב, למחות כנגד המעשה הרע כמיטב יכולתנו ולפנות לגורמי הטיפול האחראיים והמוסמכים.

הסדק באמון במקרה הזה קשה מאוד, ועם זאת, זה היוצא מן הכלל שאין בו כדי להעיד על הכלל, ותפקידם של ההורים והמחנכים להוסיף, לבנות ולחזק, ואולי לפעמים גם לשקם, את מערכת האמון, שהיא חיונית ביותר לבניין אישיותו של הילד.

חינוך

אנחנו מתמודדים תדיר בהתלבטות שבין השתקה ובין חשיפה, ישנם אירועים או נושאים שאנחנו לפעמים מעדיפים שלא לדבר עליהם, מתוך רצון לגונן, מחוסר נעימות, מבושה, או כל חשש אחר. באופן כללי ניתן לומר שהדרך האמיתית לגונן על ילדנו היא על ידי חינוך והכנה נכונים שלהם אל העולם הסוער והמורכב. כדאי מאוד שדווקא אנחנו כמחנכים נפגיש אותם עם הנושאים המורכבים, הרגישים והקשים ביותר ולא נשאיר את התחום הזה פרוץ. כדאי שהמידע יגיע אליהם דרכנו, באופן ובסגנון הראויים, ולא יגיע אליהם דרך חברים, אמצעי תקשורת, רחוב וכו' וללא הרגישות, העדינות וההתאמה הנדרשים. זו גם הדרך לבנות נכון את יחסי האמון ביננו ובינם.

העולם החילוני המודרני, הסובב אותנו מלא בחוליים רבים. עיתונאות שמשקיעה מרץ רב ברכילות, בהפצת שמועות ובהרחבתם. גסות נוראה בכלי התקשורת ובחוצות הרחובות ביחס לנושאים צנועים ועדינים.

חשוב מאוד לא להכנס בטעות לתוך המערבולת הזו ולהוות עבור חניכנו משענת איתנה של מוסר וערכים. יש להזהר מהפצה ומהקשבה לשמועות לא מבוססות, לחשוש למה שצריך אך לא לקבל כמובן מאליו ולא להעביר הלאה בחוסר אחריות.

משימתנו המורכבת היא להיות קשובים לשאלות ולתהיות של הילדים, לנסות להבין את האופן בו הם קולטים את המציאות, ולהסביר בצורה ישירה ובחכמה בהתאם לרמתם ותפיסתם.

ממשיכים בגבורה

בשעת עבודתנו החינוכית מוטלת עלינו חובת הזהירות. עלינו לשים לב למעשנו ולדוגמא האישית שאנו נותנים. לא תמיד הדברים אליהם אנו מתכוונים נתפסים באותו אופן גם על ידי הצד השני. כמחנכים ניתן בידינו כח רב ואחריות גדולה על נפשות של ילדים צעירים ורכים. עלינו להשתמש בכוח הזה בעדינות, בזהירות ובאחריות. בכל מקרה של התלבטות כדאי להתייעץ עם עמיתים ועם גורמים אחראיים. בכל אופן, לתמיכה, לשותפות ולשיח גלוי ביננו לבין עמיתנו חשיבות ומשמעות גדולה.

אנחנו מאמינים שהקדוש ברוך הוא שלח אותנו לתקופה ולדור שכזה, דווקא בגלל החוסן הפנימי שלנו, והאמון שהוא נותן בנו לעמוד באתגרים המיוחדים והקשים הייחודיים לתקופה זו, תקופה שיש בה קשיים אבל גם פוטנציאל גדול. תקופה זו מכונה בחז"ל "עקבתא דמשיחא", העקב של המשיח. כאשר הגמרא לומדת על התקופה הזו, חלק מגדולי האמוראים אומרים שהם מעדיפים שלא להיות נוכחים בזמן הזה בגלל הקשיים הגדולים. לעומתם, מובאים דבריו של האמורא רב יוסף שנכסף להיות חלק מתקופת ביאת הגאולה, והיה מוכן אפילו לשבת בצל הגללים של חמורו של המשיח.

מסתבר שכולנו קורצנו מהחומר המיוחד של רב יוסף, ואנחנו מתפללים לקדוש ברוך הוא שייתן לנו את הכוח להתמודד בגבורה ולפעול במלוא כוחותנו לתיקון המציאות, ולבניין הציבור והמדינה המיוחדים שלנו שיש בהם את הכוח להאיר אור אמיתי לעולם כולו.